

dece: „Še ni dolgo, kar so naš častiti c. k. šolski svetovavec, gospod Simon Rudmaš, dve šolski knjigi izdali: „Številoslovje“ in „Anleitung zum Leseunterricht“. Obe knjigi ste g. učiteljem močno vstregle; za nekaj krajcarjev dobí učitelj zlata vredni knjigi, ki ste mu zvesti prijatelji, ki mu kakor zvezde predhodnice pot kažejo pri dveh nar imenitnejših predmetih ljudske šole, namreč: kako otroke učiti po nar bolj in nar krajšem potu brati in šteti. Te dni je zopet ena knjiga na svitlo prišla, ki so jo g. Rudmaš za učitelje in učiteljske pripravnike spisal: „Beiträge aus der allgemeinen Unterrichts- und Erziehungslehre zu dem in den k. k. österreich. Schulen vorgeschriebenen Methodenbuche“. Ta knjiga obseže vse kratko in jasno, kar se po drugih knjigah na široko in obširno najde; debelih knjig si pa slabo plačan in reven učitelj kupiti ne more. Zato ovo knjigo vsim učiteljem in šolskim pripravnikom serčno priporočujemo. Sreča za nje in za naše ljudske šole, ako se bojo ravnali, kakor jim ta knjiga kaže! — Kar se bode za to knjigo skupovalo, je namenjeno zaklad napraviti, iz katerega se bojo revni in pridni učitelji in učiteljski pripravniki podpirali. Vsakdo spozná, da so nam ljudske šole potrebne, — vsakdo pa tudi spozná, da se našim učiteljem terda godí. Zato vse prijatelje naših šol in naših revnih učiteljev lepo povabimo in poprosimo, to knjigo, ki se po 20 kr. sr. povsod dobiva, pridno pokupovati in tako g. Rudmaša podpirati, da svoje težavno pa toliko potrebno in ljubeznjivo podvzetje srečno doženejo. V Celovških novinah smo brali, da so presviti knezoškof g. Adalbert Lidmanský v ta namen 20 fl. sr. darovali.“

Iz Ipavskega 1. listopada. Kakor od več krajev slovenskih dežel tako tudi od naše strani se zamore le več žalostnega kakor veselega zastran letošnjih pridelkov reči. Ker je — kakor po Laškem in Istrijskem — tudi Ipavsko in Kras za premokro pomladjo prehuda suša zadela, so se žitni, kakor tudi drugi pridelki močno ukerčili. K naj bolj pomilovanju vrednim krajem se pa smejo Kamenska, Črniška, Šenpaska in Solkanska fara šteti, ker je, zraven suše in grozdne trohnobe, tudi nesrečna toča nas prehudo ošeskala. Ubogi ljudje si bojo mogli tu in tam zaslužka iskati le revno se prehraniti. K sreči potrebnega ljudstva ravno letos neki Teržančanje nad Ajdovskim tergom na potoku Hoblj velike poslopja za fabrike zidajo, kjer si ljudstvo marsikak krajcar zasluži.

Tisto malo vince, ki je gnjilobi in toči ostalo, je vender dobro, in se že med 12 in 15 fl. kvince prodaja;

Dalje moram s tužnim srcem omeniti, da tudi tukaj v naši lepi dolini (kakor marsikje drugod) še mnogo vražjih zmot je. Žalostno je, da poleg toliko hvalevrednega prizadetja častite duhovšine še v drugi polovici 19. stoletja večina ljudstva le krive zapopadke od toče ima; — žalostno tudi je, da še zdaj o sleherni ljudski in živinski bolezni mnogi kmetiči raji pri go-ljufnih mazačih kakor pri umnih zdraviteljih pomoči iščejo!

Al ni v tem obziru toliko žalostneje, ako tudi take, ki se med omikane može štejejo, slišimo prederzno glasi se: „čmu šole! pikon — pikon kmetu! Kmet naj neumen bo; tak nam je všeč!“ — Kdo, če je pošten človek, zamore brez britkosti gledati toliko polzamorčkov! Kteri kristjan zamore toliko lepih fantov veselo gledati, ki po štajarsko in poljsko dobro plesati in v 3 ali 4 jeziki kleti znajo — pa ne čerke ne številke ne poznajo! Slehernega ljudoljuba mora žalost nahajati, vidši kako že njezna mladina ob nedeljah zlate ure predrazega časa z igro in plesom nemarno zapravlja, namesto jih obračati za poduk v šoli in branje koristnih bukev.

Res, da debel hrast se ne dá v enem mahljeji podreti, tudi stare terdo zarašene razvade in nemarnosti se ne dajo, ko bi trenil, v lepe čednosti premeniti, vendar bi se sčasoma s farnimi bukviš neizrečeno veliko zboljšati dalo. —

Pri ti priložnosti tedaj radostno naznanjam, da je po hvalevrednem prizadetji slavne deželske in duhovne oblastnije Kamenska stara fara prezalo novo šolsko hišo dobila (blizu 4000 fl. velja.), ktera s svojim krasnim obličjem enega pridnega učitelja v službo vabi. Koliko lih mu letne plače bo, še ne vém za gotovo, rečem pa, da kdor semkaj prišel bo, se kasal ne bo, ker je ljudstvo obče dobro. Jan. Vodopivec.

Novičar iz mnogih krajev.

O božiču se bo presviti cesar spet v Munakovo podal praznovat god svitve svoje zaročnice, ki bo takrat 16. leto dopolnila. — 3. dan t. m. se je začela vožnja po novi železnici od Glognic do Pajerbaha. — Na vsih ces. železnicah dela sedaj okoli 17.000 delavcov. — Ministerstvo kupčijstva je vožnino za pavolo, kavo, črni poper in brazilski les po železnici iz Ljubljane na Dunaj nekoliko ponižalo. — Naj poprej se bojo nek c. k. vradniki za nove vradnije na Ogerskem, Horvaškem, Erdeljskem in za Galicio izvolili; potem še le pride vredba politično-sodnijskih vradnij po družih kronovinah našega cesarstva na versto. — Milostljivi cesar Ferdinand so ukazali, da vse davšine, ki jih imajo njih grajšine cerkvam, duhovnom, učiteljem in bolnišnicam odrajtovati in ki so se dosihmal v slabem dnarju (Scheingeld) odrajtovale, se imajo od novega leta naprej v dobrem dnarju izplačevati. — V Aradu na Ogerskem je pridelal letos neki kmetovavec posebno debelo zelje; ena glava, ktero je na ogled postavil, tehtala celò 20 fantov. — Vremenski prerok iz Jolsve je kaj zadovoljn z dozdanim vremenom, iz katerega že prerokuje kaj rodovitno prihodnje leto, le s terto in krompirjem — pravi — ne bo taka, ker ste se gnjilina in plesnina že preveč vkoreninile. — Lep izgled otroče ljubezni do starišev je dalo v Berni 6 sinov 30. dan t. m., ki so sami svojo mater, vdovo tkavca, na pokopališče nesli; — temu lepemu izgledu nasproti omenimo pa grozovitnega hudodelstva, da je nek kmečk sin na Parskem svojo staro mater z mišico zaval, da bi poprej nastopil gospodarstvo in razvujzdano življenje; porotna sodba v Munakovem je te dni grozoviteža k smerti obsodila. — Zmiraj manj je upanja, da bi se turško-rusovski klobčič z lepo zmotal. En del turške armade (po nekterih pismih 8000, po družih 20 do 30.000 mož) je pri Vidinu že čez Donavo vdaril in se pri Kalafatu vstavil. Rusovski konzulatni vradniki so zapustili Carigrad; hospodar Vlahije knez Stirbej je zapustil svojo knežijo in se na Dunaj podal. Tistega poslanca, ki je prinesel napoved vojske v taborišče Omer-pašata, je turška armada s silnim veseljem sprejela in bogato obdarovala. Po rusovskih cerkvah se po vikšem ukazu moli za srečo v vojski. Silno težavno nalogo imajo tedaj v taci okoljšanah zedinjene vlade, kterih — posebno avstrijska in pruska vlada — iskreno prizadevanje je še neprenehoma: potolažiti valove vojnega viharja, in to prizadevanje je toliko težavniši, ker se Angležom in Francozom še zmiraj čisto v serece viditi ne more. Če bi se smelo misliti, da to, kar francozki vladi vdani časniki pišejo, je tudi misel Napoleonova, se je poslednje dni ondi plajš zlo obrnil na stran Turkov. Cesar Napoleon je poslal generala Baraguy-a d' Hilliers za poročnika v Carigrad, in poklical Delacour-a nazaj. Le zima je krepka podpornica miro-ljubnega prizadetja.